

Είδαμε τον Γλάρο του Άντον Τσέχωφ από την Ομάδα Σημείο Μηδέν

Μαρία Μαρή

08/05/2023

Η Ομάδα Σημείο Μηδέν παρουσιάζει την παράσταση του έργου του Άντον Τσέχωφ «Ο Γλάρος», στο «Θέατρο Άττις-Νέος Χώρος», σε σκηνοθεσία Σάββα Στρούμπου σε νέα μετάφραση του έργου από τα ρωσικά, την οποία υπογράφει ο Δαβίδ Μαλτέζε. Η πρεμιέρα έγινε στις 5 Μαΐου 2023.

Ποιος είμαι; Τι είμαι;

Ο Γλάρος μια κωμωδία του Άντον Τσέχωφ.

Ο Πιερότος (Άννα Μαρκά – Μπονισέλ) συντονίζει όλη την παράσταση. Είναι η συνείδηση του Τρέμπλιεφ (Γιάννης Καράμπαμπας), είναι η οίμωγή της Νίνα (Ελπινίκη Μαραπίδη), είναι η αλαζονεία του Τριγκόριν (Σάββας Στρούμπος), είναι η άμετρη φιλαρέσκεια και μισαλλοδοξία της Αρκάντινα (Ρόζυ Μονάκη), είναι η ματιά του Τσέχωφ πάνω στους ήρωές του, η κραυγή για την αδιαλλαξία τους, ο πόνος για την αυτοκαταστροφή τους, η λύπη και το κλάμα για την ταπείνωσή τους, το σύρσιμο των βημάτων τους για τη συνέχιση της ζωής τους. Μια καταπληκτική ερμηνεία της ηθοποιού Άννας Μαρκά – Μπονισέλ με σωματικά και φωνητικά σημαίνοντα. Το γέλιο ακολουθεί η ιαχή του πόνου. « Πενθώ για τη ζωή μου. Είμαι δυστυχισμένος. Δεν έχει να κάνει με τα χρήματα. Ακόμα και ένας φτωχός μπορεί να είναι ευτυχισμένος».

Ο Τρέμπλιεφ (Γιάννης Καράμπαμπας) ετοιμάζει την νεωτεριστική του παράσταση με φυσικό σκηνικό αυτό της λίμνης και περιμένει την ηθοποιό του, Νίνα, (Ελπινίκη Μαραπίδη) για να ξεκινήσει την παράσταση ακριβώς οκτώ και μισή ώστε να εκμεταλλευτεί το φυσικό φως. Το παρουσιάζει στην Αρκάντινα, τη μητέρα του, παλιά ηθοποιό, ντίβα, με στεγανά στην σκέψη, που σχεδόν χλευάζει τον γιο της και τις δημιουργίες του, ενώ ποτέ δεν έχει διαβάσει ένα έργο του. Η Αρκάντινα (Ρόζυ Μονάκη) με την στάση του σώματός της και την κίνησή της δείχνει την αλαζονεία της και αυτή την απαξίωση και την αποστροφή για το έργο του γιου της, ενώ έχοντας

απολύτως ανάγκη την παρουσία του συντρόφου της, Τριγκόριν (Σάββας Στρούμπος), τον στηρίζει και αντιπαραθέτει ανταγωνιστικά το έργο του απέναντι σε αυτό του γιου της, ευνουχίζοντας συναισθηματικά τον Τρέμπλιεφ. Ο Τρέμπλιεφ είναι επαναστάτης, αναζητά καινούργιες φόρμες και η μητέρα του δεν τον αποδέχεται. Αυτή νομίζει ότι υπηρετεί την ανθρωπότητα, ενώ ο Τρέμπλιεφ την θεωρεί συμβατική, μια μικροαστή που βουλιάζει μέσα στις ανόητες συμβάσεις της. Την αγαπά τη μητέρα του, έχει ανάγκη να την αγαπά, ενώ αυτός θεωρεί ότι εκείνη δεν τον αγαπά. Μόνο της μέλημα είναι να βρίσκεται στα πρωτοσέλιδα, γεγονός, που μάλλον συγκινεί και τον Τριγκόριν, τον σύντροφό της.

Η Νίνα (Ελπινίκη Μαραπίδη) είναι γοητευμένη από τον συγγραφέα Τριγκόριν (Σάββας Στρούμπος). Έχει μεγάλο άγχος για την ερμηνεία της, αφού στο κοινό θα βρίσκεται η Αρκάντινα και εκείνος. Για τον Τρέμπλιεφ, ο Τριγκόριν είναι ένας επιτυχημένος συγγραφέας, καθόλου της αποδοχής του. Λέει χαρακτηριστικά ότι «μετά τον Τολστόι και τον Ζολά δεν έχει καμία όρεξη να διαβάσει Τριγκόριν».

Ο Τρέμπλιεφ (Γιάννης Καράμπαμπας) δεν μπορεί να ζήσει χωρίς τη Νίνα. Εκείνη λατρεύει το θέατρο και ενώ δεν της επιτρέπει ο πατέρας της το «σκάει» για να παίξει το έργο του Τρέμπλιεφ. Εξαιρετική η σκηνή της εξομολόγησής του, όταν το «σας αγαπώ» ακολουθεί η κίνησή της, που του κλείνει το στόμα, παράλληλα με το δικό της. Οπωσδήποτε πρόκειται για μια σχέση πάθους. Εκείνη όμως θαυμάζει τον Τριγκόριν και σιωπηλά ονειρεύεται μια καριέρα σαν αυτή της Αρκάντινα. Πρόκειται για δυο εντελώς διαφορετικές προσεγγίσεις του θεάτρου.

Συγκρίνοντας η Νίνα τα έργα του Τριγκόριν με αυτά του Τρέμπλιεφ, αποδοκιμάζει τον δεύτερο λέγοντας ότι τα δικά του έργα δεν έχουν ζωντανά πρόσωπα. Του επισημαίνει δε, ότι σε ένα θεατρικό έργο πρέπει να υπάρχει ο έρωτας. Ο Πιερότος (Άννα Μαρκά – Μπονισέλ) γελά. Έρωτας στα έργα του Τριγκόριν, που θέλει να αδράξει τους χυμούς της νιότης της Νίνας, για να εμπνευστεί, ενώ χειραγωγείται πλήρως από την Αρκάντινα, μένοντας στην ευκολία και σιγουριά αυτής της σχέσης. Παραγνωρίζεται το ρεαλιστικό και αληθινό πάθος του Τρέμπλιεφ για μια επίφαση διασημότητας και λάμψης.

Στην παράσταση η Νίνα έχει τα χέρια της απλωμένα σαν τα φτερά του γλάρου, που είναι στην άκρη της σκηνής. Το έργο του Τρέμπλιεφ

αποκαλύπτει το πάθος του για τη Νίνα , που είναι η μούσα του. Η μητέρα του δεν αργεί να κάνει το πικρό της σχόλιο « τι decadence!» Οι φωνές της Νίνας και του Πιερότου φωνές πτηνού, γλάρου, γλάρου πληγωμένου, αντιπαρατίθενται στο σαρκαστικό γέλιο της Αρκάντινα, που θεωρεί το παιδί της ένα κακομαθημένο φαντασμένο παιδί με κακό χαρακτήρα. Ο καθένας γράφει όπως ξέρει και μπορεί θα πει ο Τριγκόριν.

Όλο το έργο βασίζεται στην υποκριτική, στη φωνή, και βέβαια στο ενεργητικό σώμα, έτσι που μπορεί να ξεπεραστεί οποιαδήποτε δυσκολία και να αποδοθεί σε βάθος το κείμενο του Τσέχωφ. Γίνεται θα λέγαμε ανατομία στο λόγο του συγγραφέα. Η σκηνοθεσία του Σάββα Στρούμπου, η διδασκαλία και η ερμηνεία των ηθοποιών (Άννα Μαρκά – Μπονισέλ-Πιερότος, Γιάννης Καράμπαμπας- Τρέμπλιεφ, Ελπινίκη Μαραπίδη-Νίνα, Ρόζυ Μονάκη- Αρκάντινα, Σάββας Στρούμπος- Τριγκόριν) στην κυριολεξία συγκλονίζουν.

Οι παραινήσεις στον Τρέμπλιεφ για το πώς πρέπει να γράφει, «να έχει στόχο, να έχει ζωντανά πρόσωπα» σκοτεινιάζουν το βλέμμα του και του περνά από το μυαλό να κάνει καμιά τρέλα και να γίνει περίγελος του κόσμου. Κανείς δεν καταλαβαίνει τι πραγματικά περνάει.

Η φιλαρέσκεια, η έπαρση, το γόητρο και ο εγωισμός του Τριγκόριν (Σάββας Στρούμπος), το κυριαρχικό βλέμμα του πάνω στη Νίνα, την σαγηνεύει, την κάνει να ονειρεύεται και να ελπίζει. Θέλει να απαγκιστρωθεί από την επαρχία αυτή και να «πετάξει» στην πόλη. Εκείνος βρίσκει την ευκαιρία να κάνει μια ανατομία στη ψυχή των νεαρών κοριτσιών, που έχει ξεχάσει πως είναι γι' αυτό και σπανίζουν στα έργα του. Μιλά για τον εαυτό του συνέχεια για να εκμαιεύσει τον θαυμασμό της Νίνας. Χωρίς σεβασμό, ούτε οίκτο στην κυριολεξία, με ταρτούφικη – υποκριτική συμπεριφορά αλώνει τη ζωντάνια και τη νιότη της.

Η κολακίες, ο θαυμασμός, τα λόγια που υπερθεματίζουν την αξία του σαν συγγραφέα, τον ελέγχουν και τον καθορίζουν. Τρομερά ανασφαλής στο βάθος αγκιστρώνεται , όπου τον βολεύει για να παραμένει ο καλύτερος και ο μοναδικός. Στο ρόλο του Τριγκόριν ο Σάββας Στρούμπος ανέδειξε όλες αυτές τις πτυχές του χαρακτήρα του ήρωα. Μετά τη βιβλική εικόνα της ικεσίας της Αρκάντινα για να μην την εγκαταλείψει ο Τριγκόριν, εκείνος αποκαλύπτεται λέγοντας ότι δεν είχε ποτέ δική του θέληση και αναρωτιέται πως μπορεί αυτό να αρέσει σε μια γυναίκα.

Ο γλάρος, που ο Τρέμπλιεφ σκοτώνει και αφήνει στα πόδια της Νίνα δεν είναι άλλο από τον εαυτό του και μια διπλή προοικονομία για αυτόν και εκείνη.

Η Αρκάντινα, μια υστερική γυναίκα που αξιώνει την ασφάλειά της οικονομική και προσωπική με διαπεραστική, στριγκιά φωνή ενός άρρωστου πτηνού.

Ο Πιερότος εκτελεί και χρέη αφηγητή, χρέη χορού αρχαίας τραγωδίας και σκηνογράφου σε ένα αφαιρετικό σκηνικό (Κατερίνα Παπαγεωργίου).

Ο Τρέμπλιεφ (Γιάννης Καράμπαμπας) γράφει από τα βάθη της ψυχής του. Είναι αυθεντικός, ρομαντικός και γι' αυτό αυτοκαταστρέφεται. Το ίδιο και η Νίνα. Η ψυχή της ήταν προορισμένη για το θέατρο, αλλά με τις επιλογές της απομακρύνθηκε, με αποτέλεσμα κάπου να χαθεί. Εγκλωβίστηκαν και οι δυο. Τα δυο νεαρά κύτταρα του έργου καταστρέφονται. Το σημαντικό είναι να μπορείς να αντέχεις. Ακόμα και στο τέλος η κριτική στάση απέναντι στην αυτοκτονία του Τρέμπλιεφ λέγοντας ότι ο άνθρωπος πρέπει να θέλει να ζήσει με όλη του τη συνείδηση και να ξέρει γιατί ζει, είναι σα να υποτιμάται η πράξη του, η κραυγή απελπισίας του, στην οποία οδηγήθηκε από τον περίγυρό του.

Τα σκηνικά και τα κοστούμια της Κατερίνας Παπαγεωργίου καθώς και οι φωτισμοί του Κώστα Μπεθάνη, συνέβαλαν στο να ακουστεί η εξαιρετική μετάφραση του Δαυίδ Μαλτέζε και να επιτευχθεί ο στόχος του σκηνοθέτη Σάββα Στρούμπου. Ανασκάπτοντας τον λόγο του Τσέχωφ, ο λόγος έγινε σώμα και εκ νέου λόγος.